

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА
ПО БЕЗОПАСНОСТ И ЗДРАВЕ ПРИ
РАБОТА

2011 година

ВЪВЕДЕНИЕ

Националната програма по безопасност и здраве при работа – 2011 година (НПБЗР – 2011 г.) е третата годишна програма за изпълнение на целите, заложи в Стратегията по безопасност и здраве при работа 2008-2012 г., и е разработена на основание Решение на Министерския съвет от 26 юни 2008 г.

Чрез НПБЗР – 2011 г. Правителството на Република България одобрява мерки, насочени към осигуряване на благосъстояние при работа, като се отчитат промените на работното място и възникването на нови професионални рискове в условия на възстановяване на страната от икономическата и финансовата криза. Развити са приоритетите на стратегията за продължаващо, устойчиво и равномерно намаляване на трудовите злополуки и професионалните болести, като са предвидени законодателни, организационно-технически, здравни и други превантивни мерки за осигуряване на здраве и безопасност на работното място.

Изпълнението на програмата ще допринесе за намаляване на:

- степента на професионалните рискове и повишаване на защита на работещите;
- размера на загубеното работно време в резултат на отсъствие от работа поради временна нетрудоспособност;
- броя на лицата, напускащи предприятията поради лоша работна среда, или преждевременно пенсиониране и неработоспособност (инвалидност);
- разходите, изразходвани от работодателите за съдействие при завръщане на работа (консултации, обучение, приспособяване към работното място и др.);
- загубеното производствено време, непроизведената продукция и неизвършените услуги, като следствие от събитие, което завършва с травма.
- осигурителната и застрахователната тежест и др.

Националното законодателство в областта на безопасността и здравето при работа съответства на правото на Европейската общност. Въведени са изискванията на всички директиви на Европейския съюз, които са в сила за държавите-членки. Новите директиви на Европейския съюз, свързани с безопасността и здравето при работа, се въвеждат и влизат в сила със срокове, определени от Европейската комисия и еднакви за всички държави-членки на Европейския съюз. Изградена е система от норми, конкретни изисквания и задължения за осигуряване на безопасност и здраве при работа, която създава реална основа за реализиране на принципите на единния европейски пазар. Предизвикателство обаче е единното прилагане на това законодателство.

Съществен дял от националните нормативни актове в областта на безопасността и здравето при работа са Правилниците по безопасност на труда. Правилниците, както и някои наредби, издадени преди влизането в сила на Закона за здравословни и безопасни условия на труд през 1997 г. съдържат разпоредби, които изцяло или частично не

съответстват както на новите принципи за превенция, заложи в хармонизираното законодателство, така и на структурните промени в някои сектори от икономиката. Необходимо е Правилниците по безопасност на труда да се развият като практически инструментариум за реализиране на системата за оценка и контрол на професионалните рискове, а наредбите да бъдат актуализирани. Целта е да се въведат специфични изисквания за безопасност и здраве при работа, без да се ограничават отговорността и свободата на работодателите да изпълняват общите изисквания за безопасност и здраве при работа по подходящ за специфичните условия начин. Задължително следва да се отчитат структурните и организационните промени в отделните браншове от икономиката, както и постиженията на техническия прогрес.

Трудов травматизъм. През 2010 г. икономическата и финансовата криза продължава да се отразява негативно на пазара на труда в страната. По предварителни данни на НСИ¹ средният брой наети лица по трудово и служебно правоотношение през 2010 г. е намалял със 172 175 спрямо 2009 г. По-изразено намаление на броя на наетите лица се наблюдава в частния сектор – със 121 525, отколкото в държавния – с 50 650 наети лица. В отделните икономически дейности по сектори най-изразена е тенденцията за намаление броя на наетите лица в „Преработваща промишленост” – с 40 845; „Строителство” – с 40 832; “Търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили и мотоциклети, на лични вещи и стоки за домакинството” – с 33 211; „Държавно управление” - с 12 791 и „Хотелиерство и ресторантьорство” – с 11 810, докато във „Финансови и застрахователни дейности”, „Селско, горско и рибно стопанство” и “Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнес услуги” се отчита известно увеличение на броя на наетите лица.

По оперативната информация от Информационната система за трудовите злополуки на Националния осигурителен институт (НОИ) се отчита намаляване на броя на лицата, осигурени за трудова злополука и професионална болест, като към януари 2011 г. техният брой е намалял със 144 858.

Статистиката на НОИ² за трудовите злополуки показва намаляване на общия брой трудови злополуки за периода от 2008 г. до 2010 г. с 21%. През 2008 година са регистрирани общо 3843 бр., през 2009 г. – 2956 бр., а през 2010 г. – 3025 бр. Независимо, че за периода се наблюдава намаляване на броя на смъртните злополуки за периода с 48 %, през 2010 г. се отчита слабо повишаване на техния брой спрямо 2009 г. (от 91 до 94). Намаляване се отчита и при загубените календарни дни от трудови злополуки – 47 %.

Брой трудови злополуки и загубени календарни дни

¹ Източник на информация – Предварителни данни от „Пазар на труда” НСИ - <http://www.nsi.bg>

² Данните за ТЗ на НОИ за 2008 г. са окончателни, а за 2009 и 2010 г. – предварителни, актуални към 04.01.2011 и 11.01.2011 г. респективно.

Година	Трудови злополуки (бр.)		В т.ч. предизвикали (бр.)				Загубени календарни дни (бр.)	
			смърт		инвалидност			
	общо	по чл. 55, ал. 1 на КСО	общо	по чл. 55, ал. 1 на КСО	общо	по чл. 55, ал. 1 на КСО	общо	по чл. 55, ал. 1 на КСО
2008	3843	3234	180	151	103	89	298290	243762
2009	2956	2476	91	69	15	13	158 266	131150
2010	3025	2450	94	80	22	17	158 324	123981

Областите с най-голям брой трудови злополуки за периода са: София град, Варна, Пловдив и Стара Загора, с най-малко - Видин, Монтана, Търговище и Кърджали.

Разпределението на трудовете злополуки по икономически дейности (КИД-2008) определя секторите с най-висок риск за здравето и безопасността на работещите, както следва:

- “Преработваща промишленост” – 1265 трудови злополуки през 2008 г., 874 през 2009 г. и 826 през 2010 г.;
- ”Строителство” – 470 трудови злополуки през 2008 г., 369 през 2009 г. и 274 през 2010 г.
- “Транспорт, складиране и пощи” – 416 трудови злополуки през 2008 г., 346 през 2009 г. и 335 през 2010 г.

В сектора “Преработваща промишленост” през периода 2008-2010 г. най-голям е броят на трудовете злополуки в:

- “Производство на метални изделия, без машини и оборудване” – 175 трудови злополуки през 2008 г., 126 през 2009 г. и 102 през 2010 г.
- “Производство на хранителни продукти” – 159 трудови злополуки през 2008 г., 146 през 2009 г. и 83 през 2010 г.
- “Производство на основни метали” – 102 трудови злополуки през 2008 г., 59 през 2009 г. и 67 през 2010 г.

Окончателните данни за трудовете злополуки през 2008 год. показват, че показателите за честота (коефициент на честота - брой трудови злополуки на 1000 осигурени лица) и тежест (коефициент на тежест - загубени календарни дни от трудови злополуки на едно осигурено лице) на трудовете злополуки през 2008 год. в добивната промишленост са около 4-5 пъти над средните за страната. В сектора са работили 1,36 % от осигурените лица и са регистрирани 266 трудови злополуки или 6,92 % от всички случаи. Следват секторите “Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода”, “Транспорт, складиране и пощи” и “Строителство”, като в тях са работили около 13,58 % от осигурените лица и са регистрирани общо 984 или 25,6 % от всички трудови злополуки.

В сектор “Преработваща промишленост”, обхващащ 24 икономически раздела на КИД - 2008, през 2008 г. са работили около 24 % от осигурените лица и са регистрирани най-много злополуки като абсолютен брой – 1265 или 33 % от всички злополуки.

От разпределението на трудовите злополуки по икономически дейности (ниво раздели на КИД - 2008) се отчита най-голям абсолютен брой трудови злополуки в: “Строителство на сгради” – 222; “Държавно управление” – 215; “Сухопътен транспорт” – 198; “Производство на хранителни продукти” – 159 и ”Добив на метални руди” – 156. Трудовите злополуки, отчетени в тези икономически дейности, са 24,72 % от общия брой.

През 2008 г. най-голям брой смъртни злополуки са регистрирани в: “Строителство” – 53; “Преработваща промишленост” – 41; “Транспорт, складиране и пощи” – 31 и “Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети” – 19.

Коефициентът на честота на смъртните трудови злополуки (брой смъртни трудови злополуки на 1000 осигурени) през 2008 г. общо за страната е 0,64. В 24 икономически дейности този коефициент е над общия за страната (от 6,86 до 2,17) – ”Търговия на едро без търговията с автомобили и мотоциклети”; “Воден транспорт”; “Производство на превозни средства, без автомобили”; и “Сухопътен транспорт”. Под средните за страната (от 0,57 до 0,07) са: “Производство на изделия от други неметални минерални суровини”; ”Събиране, пречистване и доставяне на води”; “Производство на хранителни продукти”; и “Производство на облекло”.

Трудовите злополуки с работници и служители, които имат до една година стаж в предприятието през 2008 г. са 28.5 % от всички злополуки, като 35 % са регистрирани при работници и служители с професионален опит до една година. В тази връзка новопостъпилите работници и служители и тези без професионален опит/трудов стаж се очертават като уязвима рискова група.

Делът на трудовите злополуки в малките и средни предприятия през 2008 г. в сравнение с предходната година е намалял с 36 %, като през 2008 година достига 11 % от общия брой злополуки.

Контрол по спазване на трудовото законодателство. През 2010 г. от контролните органи на ИА „Главна инспекция по труд” (ИА ГИТ) са извършени общо 46 736 бр. проверки, в 33 119 предприятия. Констатирано е, че:

- в 97% от проверените предприятия има длъжностно лице, изпълняващо функциите на орган за безопасност и здраве при работа;
- 95% от проверените предприятия са с изготвена оценка на риска за здравето и безопасността на работещите;
- 97% от проверените предприятия са с осигурено обслужване на работещите от служба по трудова медицина;
- в 61% от предприятията са учредени Комитети или Групи по условия на труд.

През последните години тези показатели непрекъснато се подобряват. В сравнение с 2009 г. най-висок ръст на изпълнение е постигнат по отношение изискването за учредяване на Комитети или Групи по условия на труд, осигуряване обслужването на работещите от регистрирани служби по трудова медицина и извършването на оценка на риска. Едновременно с увеличаване броя на предприятията с изготвена оценка на риска се увеличават и предприятията, в които работодателите утвърждават Програми за предотвратяване, намаляване и ограничаване на риска за здравето и безопасността на работещите. Установява се, че в 93% от проверените предприятия има приети и утвърдени от работодателя конкретни мерки със срокове и отговорни лица за минимизиране на риска. Предизвикателство пред управлението на професионалните рискове е въвеждането на ефективни системи за мониторинг и оценка на риска, обвързани с прилагането на нови технологии и технически решения, адаптирани към съвременното развитие на науката и техническия прогрес, както и към появата на нови психосоциални рискове – стрес при работа, упражняване на тормоз и насилие на работното място и др.

През 2010 г. продължи тенденцията за спад в нарушенията на изискванията на Закона за здравословни и безопасни условия на труд и увеличаване на нарушенията на разпоредбите на Кодекса на труда. Относителният дял на нарушенията в областта на здравословните и безопасни условия на труд е 53%, а по законосъобразността на трудовите правоотношения – 46%, докато през 2009 г. те са били съответно 60% и 39%, т.е. през 2010 г. относителния дял на нарушенията в областта на здравословните и безопасни условия на труд е намалял със 7%, докато нарушенията по законосъобразността на трудовите правоотношения са се увеличили със 7%.

В контекста на постигане на максимално ниво за защита на работещите, при осъществяване на цялостния контрол по спазване на трудовото законодателство ИА ГИТ успешно съчетава и прилага мерките за контрол и превенция. Необходимо е да продължат усилията за модернизирание работата на инспекцията по труда чрез: укрепване на административния капацитет; усъвършенстване на методологията на контрол; подобряване на планирането и организацията на дейността; усъвършенстване на системата за обучение и квалификация; повишаване на мобилността и въвеждане на информационните технологии в работата; прозрачност на цялостната дейност на инспекцията по труда пред обществото; сътрудничество с организациите на работодателите и на синдикатите, както и с други контролни органи.

Въпреки очертаните позитивни тенденции за намаляване на трудовия травматизъм и подобряване на условията на труд в предприятията, все още част от производството в редица икономически дейности се реализира с остарели машини и оборудване, които са основен източник на опасности за работещите от една страна, а от друга – намаляват производителността. С оглед създаване на по-качествени и сигурни работни места е необходимо да продължи подкрепата за работодатели, които правят инвестиции за подобряване на условията на труд, вкл. реконструкция и модернизация на предприятията и работните места; внедряване на ново, и реконструкция и модернизация на използваното работно оборудване; изграждане на технически системи за контрол на параметрите на работната среда и др.

Не могат да бъдат пренебрегнати и предизвикателствата, свързани с **повишаване на мотивацията за безопасен и здравословен труд**, като източник на удовлетворение от извършваната работа и възможност за съчетаване на работата и личния живот. В тази връзка фундаменталните научни и приложни изследвания са абсолютно необходими, а усъвършенстването на знанията и непрекъснатото повишаване на квалификацията по здраве и безопасност на работното място е гаранция за превенция на трудовия травматизъм и професионално развитие.

През декември 2008 година е приет Регламент (ЕО) №1338/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на Общността в областта на общественото здраве и здравословните и безопасни условия на труд. Регламентът ще се прилага през 2011 година. В тази връзка е необходимо да се извършат **технически и методологични промени в информационната подсистема „Трудови злополуки” на НОИ**, които да гарантират цялостното прилагане на регламента. Целта е Методологията да осигури подходяща европейска статистическа система, отчитаща различните национални системи и избягва налагането на допълнителна административна тежест. Информацията ще съдържа налични и съпоставими данни за броя, разпределението и показателите на трудовите злополуки, което ще е добра основа за обективна оценка на въздействието и ефективността на планираните и предприети мерки за подобряване на условията на труд и намаляване на злополуките, свързани с трудовия процес.

Необходимо е **усилията да се насочат към изграждането и поддържането на информационна подсистема на професионалните болести** с оглед цялостно проследяване на административната процедура по професионалните болести и връзката между проучени случаи и очаквани решения на органите на медицинската експертиза.

Със Закона за здравословни и безопасни условия на труд е осигурена възможност за реализиране на **програми за диагностика на професионалните болести**. Развитието на програмите за диагностика на професионалните болести е необходима мярка за превенция на здравните рискове чрез повишаване на ефективността от наблюдението. В тази връзка следва да се разработят и други отраслови програми, с които да бъдат обхванати работещите, принудени да сменят работата си вследствие на трудова злополука, или поради различна степен на трайна загуба на работоспособността са останали без работа. Целта е успешната рехабилитация и реинтеграция на тези работещи на работните места.

Подкрепата на социалните партньори за провеждане на ефективна политика за здраве и безопасност при работа е важен ресурс. Превръщането на тази подкрепа в конкретни инициативи е предизвикателство както за държавните институции, така и за социалните партньори. Необходимо е да се развие капацитетът за създаване на партньорства между различните организации за провеждане на ефективен диалог и пълноценно участие в процеса на прилагане на политиката по безопасност и здраве при работа, както на национално и браншово равнище, така и на ниво предприятие.

Изпълнението на заложените мерки е финансово осигурено от: Държавния бюджет, в съответствие с програмните бюджети за 2011 г. на отговорните министерства, ведомства и организации; Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” (за 2011 г. – 2.6 млн. лв.); фонд „Условия на труд” (4 млн. лв.) и други източници.

В резултат от реализирането на всички заложените дейности, програми, проекти и мерки в Националната програма по безопасност и здраве при работа – 2011 година се очаква намаляване на трудовите злополуки на 100 000 заети с 8 %.

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ПО БЕЗОПАСНОСТ И ЗДРАВЕ ПРИ РАБОТА – 2011 ГОДИНА

№	Дейност/Мярка	Описание на дейността/мярката	Отговорни институции/ Участници	Очаквани резултати	Полза/Ефект
Приоритетна област I. Гарантиране на правилното прилагане на законодателството в областта на безопасните и здравословни условия на труд					
Въвеждане на правото на Европейския съюз и на международните стандарти на МОТ в националното законодателство.					
1.	Директива 2009/161/ЕС на ЕК от 17 декември 2009 година за съставяне на трети списък с индикативни гранични стойности на професионална експозиция на химични агенти на работното място в изпълнение на Директива 98/24/ЕО на Съвета и за изменение на Директива 2000/39/ЕО на ЕК	Разработване на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 13 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа	МЗ / МТСП, НЦООЗ	Издадена наредба	Ефективна защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа
2.	Ратификация на Конвенция 161 на МОТ /1985 за трудово-медицинското обслужване	Изготвяне на проект на Закон за ратифициране на Конвенция 161	МТСП	Закон за ратифициране на Конвенция 161	Подобряване качеството на дейността на СТМ
Усъвършенстване на националното законодателство по БЗР					
3.	Усъвършенстване на системата за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работниците и служителите	Разработване на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 1987 г. за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работниците и служителите	МЗ / МТСП, НЦООЗ, НОИ, социалните партньори	Издадена наредба	Подобрено превантивно медицинско обслужване на работниците и служителите

4.	Усъвършенстване на системата за трудоустрояване на лица с намалена работоспособност	Разработване на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредбата за трудоустрояване	МЗ / МТСП, НЦООЗ, НОИ	Издадена наредба	Повишена защита на лицата с намалена работоспособност
5.	Усъвършенстване на системата за трудово-медицинско обслужване на работниците и служителите	✓ Изготвяне на Проект на медицински стандарти по трудова медицина	МЗ / МТСП, НЦООЗ, ССТМ, социалните партньори	Стандарти по трудова медицина за унифициране изискванията за трудовомедицинското обслужване	Подобрено трудовомедицинско обслужване на работниците и служителите
		✓ Изготвяне на нова програма за обучение по трудова медицина	Висшите медицински училища, Национален консултант по трудова медицина, МЗ, НЦООЗ	Програма за обучение, включваща и практическата подготовка на специализантите по трудова медицина	Ефективно обучение по трудова медицина Подобрено трудово-медицинско обслужване на работещите
6.	Определяне на функциите и задачите на представителите по БЗР на работниците и служителите	Промяна на съществуващ или изготвяне на нов нормативен акт за дейността на представителите по БЗР на работниците и служителите	МТСП, ИА”ГИТ” социалните партньори	Нормативен акт	Повишаване качеството на превенция и контрол

7.	Актуализиране на правилници по БЗР	<p>Правилник по безопасност на труда при разработване на рудни и нерудни находища по подземен начин (В-01-02-04), МХМ, 1971 г. (изм. и доп., ИБТ на МТСГ бр. 11 от 1994 г.);</p> <p>Правилник по безопасност на труда при разработване на въглищни находища по подземен начин (В-01-01-01), КЕ, 1993 г.;</p> <p>ПБТ при разработване на находища по открит начин (утвърден със Заповед № 278 на МТСГ от 1995 г., ДВ, бр. 18 от 1996 г., Бюлетин “Безопасност на труда” МТСГ – ГИТ, София, 1996 г.)</p>	МТСП / МИЕТ, фонд „УТ”, социалните партньори	Издадени правилници по безопасност и здраве при работа	<p>Въвеждане на единни правила и норми</p> <p>Превенция на професионални те рискове</p>
8.	Обсъждане на мерки за оптимизация на работата на държавната администрация, относно разрешителния режим при работа с азбест	Анализ и оценка на прилагането на чл. 73 от Закона за здравето и чл. 9 от Наредба № 9 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на азбест при работа.	МЗ / МТСП, НЦООЗ	Пълно съответствие с правото на ЕИО за осигуряване на безопасност и здраве при работа с азбест	Осигуряване на адекватен регулаторен режим за извършване на дейности с азбест
9.	Създаване и управление на техническата нормативна уредба – проектиране, изпълнение и поддържане на жп инфраструктурата.	Хармонизиране на нормативната уредба с европейското законодателство.	МТИТС	Съответствие с правото на ЕИО	Прилагане на актуализирани правилници, наредби и др.
Усъвършенстване на контрола по прилагане на законодателството в областта на БЗР					

10.	Укрепване на административния капацитет на ИА ГИТ (Проект „Повишаване ефективността на контролната дейност на ИА ГИТ”)	Усъвършенстване на методологията на инспекционната дейност	ИА „ГИТ”, МТСП	Сключен договор за работа по Проекта, дейност „Въвеждане на система за управление качеството на контролната дейност	Повишаване качеството на контролната дейност
		Въвеждане на информационните технологии в дейността на ИА ГИТ	ИА „ГИТ”, МТСП	Сключен договор за работа по Проекта, дейност „Разработване и внедряване на информационна система на ИА „ГИТ”	Повишаване качеството на контролната дейност
		Обучение на инспекторите по труда	ИА „ГИТ” ЦРЧРРИ към МТСП	Повишаване на професионалната компетентност на служителите	Повишаване качеството на контролната дейност
		Включване в работата на ИА ГИТ на асистент - инспектори	ИА „ГИТ”, МТСП	Сключен договор с основни елементи - подготовка и изпълнение на функциите на асистент-инспектори, по Проекта	Повишаване качеството на контролната дейност
11.	Осигуряване на прозрачност на дейността на Инспекцията по	Осигуряване на информация за	ИА „ГИТ”	Периодични публикации,	Повишена прозрачност и повишена оценка на

	труда пред обществото	дейността на ИА „ГИТ”		информационни кампании Поддържане на сайта на ИА „ГИТ”	обществената значимост на дейността на ИА ГИТ
12.	Подобряване на сътрудничеството със социалните партньори и с други контролни органи с функции в областта на труда	Периодичен обмен на информация за състоянието на условията на труд	ИА „ГИТ”/ МТСП, социални партньори	Повишаване на ефективността и ефикасността на контрола	Повишаване на информираността на социалните партньори за контролната дейност на ИА ГИТ
13.	Осъществяване на ефективна контролна дейност	Насочване на контролната дейност в предприятия от преработващата промишленост и строителството	ИА „ГИТ”	Извършени проверки	Увеличен брой предприятия с осигурени здравословни и безопасни условия на труд
		Насочване на контролната дейност в предприятия, извършващи дейност на големи строителни обекти, в т.ч. магистрали Люлин и Тракия, Дунав мост и обекти на „Метрополитен” АД гр. София	ИА „ГИТ”	Извършени проверки	Подобрена защита на работниците, извършващи дейности на големи строителни обекти в областта на условията на труд
		Инспектиране на предприятията с рискови производства и дейности, подлежащи на периодичен контрол	ИА „ГИТ”	Извършени проверки	Превенция по здраве и безопасност при работа в рискови производства и дейности
14.	Регламентиране на ниво МТИТС функционирането на специализирани органи по БЗР	Утвърждаване на система за длъжностни лица по БЗР, работещи в структурата на ЖП транспорт	МТИТС	Подобряване на дейността по превенция на рисковете при работа	Постигане на по-добри резултати в контролната дейност и превенция и ефективна координация в дейността на всички

					контролни органи в областта на трудовото законодателство и безопасните условия на труд
Информационно осигуряване на системата по БЗР					
15.	Развитие на информационното общество.	Предоставяне на информация за „добри практики”	МТИТС	Приложение на нови информационни системи и технологии.	Повишаване качеството на работната среда и информационните системи.
16.	Хармонизиране на статистиката за трудовите злополуки и професионалните заболявания	Директно приложение на: Регламент(ЕО) №1338/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно статистиката на Общността в областта на общественото здраве и здравословните и безопасни условия на труд Правила за приложение на Регламент(ЕО) №1338/2008	НОИ/ МЗ, МТСП, НСИ	Хармонизирана статистиката за трудови злополуки и професионални заболявания	Осигуряване на налични съпоставими данни, с помощта на които да се прави обективна оценка на въздействието и ефективността на предприетите мерки в областта на здравословните и безопасни условия на труд Използване на методология избягваща налагането на допълнителна административна тежест
17.	Въвеждане в експлоатация на информационна подсистема „Професионални болести” към информационната система	Създаване и поддържане на регистър на ПБ в НОИ	НОИ	Функционираща подсистема „Професионални болести”	Осигуряване на надеждна статистическа информация за професионалните болести

	„Социално осигуряване” на НОИ				
18.	Обработка и систематизиране на статистическата информация за трудовите злополуки	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Статистическа информация за трудовите злополуки за 2009 г. ✓ Годишна оперативна информация за трудовите злополуки за 2010 г. ✓ Оперативна информация за трудовите злополуки за всяко тримесечие на 2011 г. 	НОИ	<p>Книга за трудови злополуки/брой, разпределение, показатели</p> <p>Годишник на НОИ</p> <p>Изпращане на данни за ТЗ на Евростат, МОТ</p> <p>Статистическа информация, публикувана в сайта на НОИ</p>	<p>Подобряване на разпространението, достъпността и документирането на статистическата информация;</p> <p>Предприемане на мерки и мотивиране на управленски решения по безопасни и здравословни условия на труд</p> <p>Очертаване на тенденции в трудовия травматизъм</p> <p>Осигуряване на навременна оперативна информация за ТЗ</p>
19.	Провеждане на национално изследване на заболяемостта на учителите	Диагностика на професионалните болести, създаване на достъпна електронна база данни	МОМН / социални партньори	Повишаване на информираността за заболяемостта на учителите	Разширяване на възможностите за превенция и опазване на здравословното състояние на учителите

20.	Осъвременяване и актуализиране на информацията за състоянието на условията на труд на учителите и влиянието им върху здравето	Провеждане на Национална конференция „Условия на труд – фактор за заболяемостта на учителите в средното образование”	МОМН/ МЗХ, МТСП, фонд „УТ”, СБУ	Представяне на изследване за връзката между условията на труд и заболяемостта сред учителите в средното образование	Подобряване условията на труд и намаляване на заболяемостта на учителите
Приоритетна област II. Насърчаване на развитието и прилагането на секторни стратегии					
21.	Осигуряване на здравно наблюдение в рискови сектори от икономиката	Провеждане групови медицински прегледи на работници и служители в рискови производства и дейности за ранно откриване на професионални болести	Фонд “УТ”, МЗ	Извършени групови медицински прегледи на работещи	Превенция на професионалните болести
		Диагностика на професионалните болести	Фонд “УТ”, МЗ	Клинично уточняване на диагнозата на заболяването със съмнение за професионален характер	Превенция на професионалните болести
22.	Рехабилитация и реинтеграция на работещи от рискови сектори на икономиката	Разработване на национални отраслови програми за рехабилитация и реинтеграция на работещи от рискови сектори на икономиката, които са принудени да сменят работа си вследствие на трудова злополука и професионална	НОИ, МЗ	Разработени и прилагани национални отраслови програми за рехабилитация и реинтеграция на	Подобряване на професионалния и здравен статус на работната сила в рискови сектори от икономиката

		болест, или поради различна степен на трайна загуба на работоспособността, са останали без работа		работещите	
23.	Провеждане на групови медицински изследвания на локомотивни и помощник машинисти от железопътния транспорт за установяване на връзката между рисковете при професията и увеличаване сърдечно-съдовите заболявания (хипертонии, инфаркти, инсулти)	Извършване на медицински изследвания на персонал от посочените длъжности	МТИТС и Многопрофилни транспортни болници	Установяване на връзката между рисковете при професията и увеличаване сърдечно-съдовите заболявания	Подобряване здравния статус на работещите.
24.	Провеждане на групови медицински изследвания за установяване на влиянието на психо-сензорното напрежение и стреса върху здравето на работещите в експлоатацията на железопътния транспорт	Извършване на медицински изследвания на персонал от експлоатацията на жп транспорт	МТИТС и Многопрофилни транспортни болници	Установяване на връзка на психо-сензорното напрежение и стреса върху здравето на работещите	Подобряване здравния статус на работещите.
25.	Превенция на професионалното здраве при работещите в минната индустрия	Оценка и анализ на здравното състояние на работещите в минно-добивната промишленост	Българска минно-геоложка камара / Браншови синдикални организации (миньори), Фонд „УТ“	Подобряване на здравословното състояние на работещите	Намаляване нивото на заболяемостта и степента на временна и трайна неработоспособност

26.	Повишаване на информираността по приложението на законодателството за намаляване на риска от професионална експозиция на азбест в строителството	Разработване на информационни материали за определяне на „инцидентна и с ниска интензивност експозиция” на азбест; информационни материали относно принципи, средства и процедури за минимализиране на риска от експозиция на азбестови влакна при дейности с азбестови материали	НЦООЗ/МЗ	Изготвени и разпространени информационни материали	Подобряване на защитата на работещите в строителството от експозиция на азбест.
27.	Осигуряване на здравно наблюдение в образователния сектор	Проучване на психо-емоционалното напрежение, стреса и бърнаут синдрома (синдром на професионалното изчерпване).	МЗ, НЦООЗ	Идентифициране на рискови фактори за развитието на бърнаут синдрома.	Ограничаване на бърнаут синдрома и влиянието му на заболявания с психо-соматичен механизъм на възникване, като: повишено артериално налягане, исхемична болест на сърцето, язвена болест на стомаха, панични разстройства, депресии и др.
		Провеждане на целенасочени и текущи експертно-документални анкети и клинични проучвания сред учителството	МЗ, МОМН, социалните партньори	Установяване на реално съществуващата здравна характеристика	Подобряване на работния процес и климат в системата

28.	Разширяване и задълбочаване на взаимодействието между институциите и социалните партньори на отраслово и браншово ниво	Периодично обсъждане в отрасловите/браншови съвети по условия на труд на анализи, доклади, отчети и препоръки по БЗР	МИЕТ, МРРБ, МТИТС / МТСП, ИА „ГИТ”, НОИ, социалните партньори (ОСУТ/БСУ)	Ефективно взаимодействие между социалните партньори на отраслово/браншово ниво и държавните органи	Развитие на сътрудничеството и по-ефективно решаване на въпросите по БЗР на отраслово, браншово ниво
Приоритетна област III. Управление на новите и все по-големи рискове					
29.	Мониторинг на условията на труд по икономически дейности	Провеждане на Национално изследване на условията на труд във всички икономически сектори (преходна задача от 2010 г.)	ИА „ГИТ”	Изготвен Доклад за състоянието на условията на труд във всички икономически сектори	Наличие на актуална информация за всички елементи на условията на труд в предприятията от всички икономически дейности
30.	Мониторинг на условията на труд по икономически дейности	Изготвяне на профили по безопасност и здраве при работа за 12 сектора на икономиката	ИА „ГИТ”	Изготвени профили за 12 сектора на икономиката	Наличие на актуална информация за 12 сектора на икономиката
31.	Насърчаване на ефективно управление и контрол на професионалните рискове	Разработване на ръководство – Водещи опасности за здравето и безопасността на работещите в транспортния сектор (жп транспорт).	МТИТС / МТСП; социалните партньори	Издадено помагало	Помагало за извършване оценка на риска в жп транспорт.
32.	Насърчаване на малките и средни предприятия за ефективно управление и контрол на професионалните рискове	Разработване на ръководство: Водещи опасности за здравето и безопасността при труда на фризьорите	НЦООЗ / МЗ; социалните партньори; Фонд „УТ”	Разработено и разпространено помагало	Подкрепа на малките и средни предприятия за извършване на оценка на риска

33.	Дипломно и следдипломно усъвършенстване на педагогическите кадри по БЗР във връзка с все по-динамичните промени в системата	Провеждане на професионален, педагогически, антистресов тренинг	МОМН / МТСП, МЗ, НЦООЗ, социалните партньори	Развитие и усъвършенстване на знанията и личните умения на всеки учител за справяне със стреса	Намаляване на стреса и подобряване на мотивацията и самочувствието на педагогическите кадри
Приоритетна област IV. Насърчаване на промените в поведението на работещите и работодателите към прилагане на подход, насочен към укрепване на здравето и работоспособността					
34.	Насърчаване на работодателите за модернизиране на работното оборудване и технологиите и управление на професионалните рискове	Повишаване на капацитета на фонд “Условия на труд” с цел разширяване обхвата на финансиране на проекти за подобряване условията на труд в предприятията	Фонд „УТ”	Оптимизирани процедури за финансиране на проекти за подобряване условията на труд в предприятията	Повишаване броя на предприятията, подобрили условията на труд с финансовата подкрепа на Фонд “Условия на труд”
35.	Повишаване на осведомеността за дейностите по поддръжката на безопасно работно място	Провеждане на национална конференция в рамките на Европейска кампания „Здравословни работни места” - „Поддържай безопасно работно място	МТСП / МЗ, ЕАБЗР	Проведена конференция	Повишаване качеството на дейностите по поддръжка на безопасно работно място
		Разпространение на: <ul style="list-style-type: none"> ✓ информационни материали и добри практики за поддръжката на безопасно работно място на Националната фокусна точка по БЗР; ✓ информационни материали и добри практики от Комитета на 	МТСП / МЗ, ИА „ГИТ”, ЕАБЗР; социалните партньори	Публикувани информационни материали – листи-факти, доклади, информационни брошури	Повишаване на мотивацията и информираността за подобряване на безопасността и здравето на работното място

		старшите инспектори (SLIC)			
36.	Укрепване и разширяване ролята на социалния диалог за повишаване на мотивацията за прилагане на законодателството по безопасност и здраве при работа	Провеждане на обучение по безопасност и здраве при работа за представители на: комитетите/групите по условия на труд; областните съвети по условия на труд, отрасловите (браншовите) съвети по условия на труд, както и на работодатели и работодателски организации	Социалните партньори / Фонд „УТ“	Проведени семинари за обучение по безопасност и здраве при работа	Повишаване на капацитета на социалните партньори на ниво предприятие за ефективно прилагане на законодателството по безопасност и здраве при работа
		Провеждане на информационни кампании за превенция на професионалните рискове	Социалните партньори / Фонд „УТ“	Проведени конференции и кръгли маси за обмяна опит и добри практики в областта на безопасност и здраве при работа; Издадени и разпространени информационни материали по безопасност и здраве при работа за рисков отрасли и дейности, и за рискови групи работещи	Повишаване на осведомеността и мотивацията на работещите и на работодателите за изпълнение на законодателството по безопасност и здраве при работа

37.	<p>Превенция на рисковете за здравето и безопасността на работещите, свързани с експозиция на изкуствени оптични лъчения при работа</p>	<p>Разработване на Ръководство за прилагане на Наредбата за минималните изисквания за осигуряване на здравето и безопасността на работещите при рискове, свързани с експозиция на изкуствени оптични лъчения</p>	<p>МТСП, МЗ / НЦООЗ, Фонд „УТ“, социалните партньори</p>	<p>Издадено ръководство</p>	<p>Ефективна защита на работещите от рискове, свързани с експозицията на изкуствени оптични лъчения</p>
38.	<p>Подготовка за изграждане на мрежа от комитети по условия на труд в три пилотни бранша в България</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Строителство ✓ Морски транспорт ✓ Енергетика 	<p>Изготвяне на анализ на информацията от анкетите в три бранша;</p> <p>Провеждане на работни срещи за изготвяне на план за действие на КУТ в съответния бранш;</p> <p>Провеждане на международна конференция</p>	<p>КНСБ / МТСП, ИА „ГИТ“, браншови работодателски организации</p>	<p>Издадени информационни материали свързани с КУТ</p> <p>Създадена и поддържана интернет страница</p> <p>Наличие на актуална информация за дейността на КУТ/ГУТ</p>	<p>Подобряване на социалния диалог чрез укрепване капацитета на КУТ/ГУТ</p>
39.	<p>Подкрепа за достоен труд – информиране на работещите с цел насърчаване на промените в поведението за укрепване на здравето и работоспособността</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изграждане и функциониране на електронна платформа за дистанционно обучение по БЗР. ✓ Поддържане на мрежа от информационни бюра "Достоен труд" ✓ Провеждане на кръгли маси по въпросите на БЗР. ✓ Издаване на наръчници по БЗР и разпространение на добри 	<p>КТ „Подкрепа“</p>	<p>Функционираща ел. платформа за дистанционно обучение</p> <p>Действаща мрежа от информационни бюра в шест регионални центъра в страната</p> <p>Проведени кръгли</p>	<p>Повишаване на мотивацията и информираността за подобряване на безопасността и здравето на работното място</p>

		практики.		маси – 8 бр. Издадени информационни материали – 2 бр.	
40.	Повишаване на информираността и компетентностите за превенция на професионалните рискове – превенция на насилието в училищата	✓ Изработване на механизъм за противодействие на училищния тормоз.	МОМН, ДАЗД, МТСП, МВР, Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните към МС на Република България, АСП	Механизъм за противодействие на училищния тормоз	Създаване на сигурна и безопасна среда в училище.
		✓ Определяне на рисковите фактори, проблемите и вероятните решения за намаляване на насилието в училищата	НЦООЗ/МЗ; МОМН	Програми за безопасни училища на национално и организационно ниво	Създаване на сигурна и безопасна среда в училище.
41.	Подобряване на информираността и компетентността на работещите за осигуряване на ЗБР в железопътния транспорт.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Изготвяне на ръководства за прилагане на добра практика по Наредба № 13 за осигуряване на ЗБУТ в железопътния транспорт ✓ Разпространение на примери за „добра практика” от утвърдени европейски жп администрации. 	МТИТС	Издадени ръководства и информационни материали	Повишаване на компетенциите за разработване на добри практики; повишаване компетенциите всички участници в експлоатацията и ремонтната дейност в жп

		✓ Разработване на материали за оценка на психо-социалните рискове.			транспорта.
42.	Насърчаване към създаване на политика за управление на дейността по БЗР, интегрирана в общия мениджмънт на предприятието.	Утвърждаване в дружествата на политика за управление на дейността.	МТИТС	Осигуряване на място за дейността по БЗР в общия мениджмънт на дружеството.	Гарантиране на резултати в осигуряването на БЗР.
43.	Подобряване на информираността и компетентността на работещите за осигуряване на БЗР	<p>Организиране и провеждане на тематични курсове.</p> <p>Разработване на учебни материали.</p> <p>Разпространение на примери за добра практика - подбор и разпространение на примери за добра практика от утвърдени европейски и други източници.</p> <p>Разработване на ръководство за оценка на психосоциалните рискове при работа в офис</p>	МЗ / НЦООЗ; социалните партньори	<p>Проведено обучение на специалисти в областта на ЗБР</p> <p>Разработени и разпространени учебни материали.</p> <p>Подбрани и разпространени примери за добра практика</p> <p>Разработено ръководство за оценка на психосоциалните рискове при работа в офис</p>	Повишена компетентност на работещите в областта на осигуряването на ЗБР – медицински и немедицински специалисти, работодатели и мениджъри, работещи и техните представители – синдикати, КУТ и ГУТ.
44.	Психично благополучие – промоция на добрата практика по осигуряване на психично	Събиране на примери за добра практика и представянето им съвместно с фирмите в съответната	НЦООЗ/МЗ, социалните партньори	Провеждане на кампания; Информационни	По-добра информираност относно добри практики за промоция на психичното

	здраве на работното място - съвместен проект на Европейската мрежа по промоция на здравето на работното място (ЕМПЗРМ) – грантово споразумение № 2007317	страна и в целия Европейски съюз.		материали; Актуализиране на уебсайт “Промоция на здравето и безопасността на работното място.”	здраве на работното място.
45.	Формиране у учениците на компетентности за превенция на професионалните рискове	Актуализиране на учебното съдържание по предмети от задължителната професионална подготовка за всички професии от Списъка на професиите за професионално образование и обучение	МОМН	Актуализирано учебно съдържание, свързано с осигуряването на безопасни и здравословни условия на труд	Формиране на компетентности у учениците, свързани с осигуряването на безопасност и здраве при работа

Използвани съкращения

МТСП	- Министерство на труда и социалната политика
МЗ	- Министерство на здравеопазването
МТИТС	- Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МОМН	- Министерство на образованието, младежта и науката
МИЕТ	- Министерство на икономиката, енергетиката и туризма
МРРБ	- Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МЗХ	- Министерство на земеделието и храните
НОИ	- Национален осигурителен институт
ДАЗД	- Държавна агенция за закрила на детето
ИА „ГИТ“	- Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“
НЦООЗ	- Национален център по опазване на общественото здраве
КНСБ	Конфедерация на независимите синдикати в България
КТ „Подкрепа“	Конфедерация на труда „Подкрепа“
Фонд „УТ“	- Фонд „Условия на труд“
ЕАБЗР	- Европейска агенция за безопасност и здраве при работа
КУТ/ГУТ	- Комитети/групи по условия на труд
ССТМ	- Сдружения на службите по трудова медицина
ЦРЧРРИ към МТСП	- Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи към Министерството на труда и социалната политика
ОСУТ/БСУТ	- Отраслови/Браншови съвети по условия на труд
СБУ	- Синдикат на българските учители